

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z FILOZOFII POZIOM ROZSZERZONY

DATA: 11 maja 2016 r.

GODZINA ROZPOCZĘCIA: 14:00

CZAS PRACY: 180 minut

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: 50

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.



MFI-R1_1P-162

Zadanie 1.

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Platon, *Menon*

SOKRATES: Jeśli cnota jest rodzajem wiedzy, jest oczywiste, że można jej nauczyć.

MENON: Z pewnością.

SOKRATES: Szybko to rozstrzygnęliśmy [...].

MENON: Doskonale.

SOKRATES: Następnym problemem, który, jak się wydaje, należy rozpatrzyć, jest to, czy cnota jest wiedzą, czy czymś innym niż wiedza.

MENON: Mnie się też wydaje, że jest to następny problem, który trzeba rozpatrzyć.

SOKRATES: Więc cóż? Czy nie uważamy cnoty za dobro? Czy podtrzymujemy tę hipotezę, że cnota jest dobrem?

MENON: Z pewnością.

SOKRATES: Gdyby istniało jakieś dobro oddzielnie od wiedzy, wówczas i cnota mogłaby nie być wiedzą; jeśli jednak nie ma takiego dobra, które nie należałoby do wiedzy, możemy słusznie przypuszczać, że jest ona wiedzą.

MENON: Jest tak.

SOKRATES: Czy dzięki cnocie jesteśmy dobrzy?

MENON: Tak.

SOKRATES: Jeśli dobrzy, to i pożyteczni: wszystko, co dobre, jest bowiem pożyteczne. Czyż nie?

MENON: Tak.

SOKRATES: Zatem i cnota jest pożyteczna?

MENON: Z konieczności, zgodnie z tym, cośmy ustalili.

SOKRATES: Popatrzmy zatem, jakie rzeczy są dla nas pożyteczne, rozpatrując każdą z osobna. Zdrowie, mówimy, siła, piękność, bogactwo; wszystkie te rzeczy i im podobne uważamy za pożyteczne. Czyż nie?

MENON: Tak.

SOKRATES: Ale niekiedy uważamy, że te same rzeczy nam szkodzą; czy też tak uważasz, czy nie?

MENON: Tak samo.

SOKRATES: Zastanów się zatem, jak są one kierowane, gdy nam przynoszą pożytek, a jak gdy szkodzą? Czy nie jest tak, że gdy są używane rozsądnie, przynoszą nam pożytek, jeśli nie, szkodzą?

MENON: Z pewnością.

SOKRATES: Rozważmy teraz rzeczy od strony duszy. Czy nazywasz coś roztropnością, sprawiedliwością, męstwem, zdolnością do nauki, pamięcią, hojnością i tym podobnie?

MENON: Nazywam.

SOKRATES: Zastanów się, czy te spośród nich, które nie są twoim zdaniem wiedzą, lecz czymś różnym od wiedzy, nie są takie, że raz szkodzą, innym razem przynoszą pożytek? Na przykład męstwo; gdy męstwo nie jest rozważne, ale jest tylko zuchwalstwem; jeśli człowiek jest nierozsądnie zuchwały, ponosi szkodę, jeśli kieruje nim rozsądek, odnosi korzyść.

MENON: Tak.

SOKRATES: Czy nie jest tak samo z rozważą i zdolnością uczenia się? To, czego się uczymy i czemu się oddajemy z rozsądkiem, przynosi pożytek, jeśli bez rozsądku, szkodzi.

MENON: To całkowita prawda.

SOKRATES: Krótko mówiąc, czy wszystko to, co dusza podejmuje albo znosi kierując się rozsądkiem, nie kończy się szczęśliwie, jeśli zaś kieruje się nierozsądkiem, przeciwnie?

MENON: Tak się wydaje.

SOKRATES: Jeśli zatem cnota jest jedną z rzeczy związanych z duszą i z konieczności musi być pożyteczna, musi być rozsądkiem; wszystkie inne bowiem rzeczy z duszą związane nie są same z siebie ani pożyteczne, ani szkodliwe, ale zależnie od tego, czy towarzyszy im rozsądek, czy szaleństwo szkodzą lub przynoszą pożytek. Zgodnie z tym rozumowaniem, ponieważ cnota przynosi pożytek, musi być rodzajem rozsądku.

MENON: I mnie się tak wydaje.

Platon, *Menon*, przeł. P. Siwek, [w:] Platon, *Gorgias. Menon*, Warszawa 1991, s. 173–175.

Zadanie 1.1. (0–2)

W powyższym dialogu Sokrates argumentuje na rzecz powszechnie przypisywanego mu stanowiska etycznego.

Podaj nazwę tego stanowiska i wyrażaną w nim tezę.

Nazwa:

Teza:

.....

.....

Zadanie 1.2. (0–1)

Spośród poniższych twierdzeń wybierz i zaznacz to, na które nie zgodził się Menon.

- A. Cnota jest tożsama z wiedzą.
- B. To, co dobre, jest też korzystne.
- C. Uczenie się zawsze przynosi pożytek.
- D. Kierowanie się rozsądkiem przynosi korzyść w postępowaniu moralnym.

Zadanie 1.3. (0–2)

Sokrates formułuje implikację: *Jeśli cnota jest rodzajem wiedzy, to można jej nauczyć.*

a) Zapisz tę implikację w języku rachunku zdań.

.....

.....

b) Napisz zdanie, które wynika logicznie z koniunkcji powyższej implikacji oraz pierwszego jej członu.

.....

.....

Zadanie 1.4. (0–2)

Uzupełnij następującą rekonstrukcję rozumowania Sokratesa, wstawiając w wolne miejsca odpowiednie zdania.

Przesłanka pierwsza: Jeżeli cnota nie jest wiedzą, to istnieje „jakieś dobro oddzielnie od wiedzy”.

Przesłanka druga: Jednak nieprawda, że

.....

Wniosek: Zatem

.....

Zadanie 1.5. (0–2)

Czy, zdaniem Sokratesa, cechy takie jak męstwo lub hojność zawsze są cnotami? Odpowiedz na pytanie i wyjaśnij, jak Sokrates uzasadnia swój pogląd.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 1.6. (0–1)

Sokrates stoi na stanowisku, że bezwzględnie dobra moralnie jest tylko cnota.

Którzy z filozofów zgodziliby się z tym stanowiskiem? Zaznacz poprawną odpowiedź.

- A. Sofiści.
- B. Stoicy.
- C. Utylitaryści.
- D. Egzystencjaliści.

Zadanie 1.7. (0–1)

Nawiązując do poglądów Sokratesa, jego uczeń, Platon, rozwinął koncepcję zdobywania wiedzy zwaną teorią anamnezy.

Wyjaśnij, na czym – według Platona – polega anamneza.

.....

.....

.....

Zadanie 1.8. (0–1)

Platońska koncepcja anamnezy wiąże się z jego teorią idei. Podaj dwie cechy, które Platon przypisuje ideom.

Cecha pierwsza:

Cecha druga:

Zadanie 1.9. (0–4)

Platońskie rozumienie człowieka jako duszy uwięzionej w ciele interpretowane jest dwojako: jako wyraz stanowiska określanego mianem dualizmu (psychofizycznego) lub stanowiska nazywanego spirytualizmem.

Wyjaśnij obydwa stanowiska oraz podaj do każdego z nich nazwisko jego głównego nowożytnego przedstawiciela.

1. Dualizm (psychofizyczny)

Wyjaśnienie:

.....

Przedstawiciel:

2. Spirytualizm

Wyjaśnienie:

.....

Przedstawiciel:

Zadanie 1.10. (0–6)

Podaj dwie starożytne i dwie nowożytne lub współczesne tradycje filozoficzne (szkoły, kierunki lub myślicieli), które nie zgodziłyby się z Platońskim założeniem, że rozum jest jedynym źródłem wiedzy powszechnie obowiązującej (obiektywnej). Każdej z tych tradycji przyporządkuj charakterystyczny dla niej argument na poparcie tej niezgody.

Tradycje starożytne:

1.

a) Szkoła/kierunek/myśliciel:

b) Argument:

.....

2.

a) Szkoła/kierunek/myśliciel:

b) Argument:

.....

Tradycje nowożytne lub współczesne:

3.

a) Szkoła/kierunek/myśliciel:

b) Argument:

.....

4.

a) Szkoła/kierunek/myśliciel:

b) Argument:

.....

Zadanie 2. (0–3)

Do najważniejszych dyscyplin filozofii zalicza się ontologię (metafizykę), epistemologię i etykę. Podaj po jednej tezie Arystotelesa z zakresu każdej z tych dyscyplin.

a) Teza Arystotelesa z zakresu ontologii (metafizyki):

.....

.....

b) Teza Arystotelesa z zakresu epistemologii:

.....

.....

.....

.....

Napisz wypracowanie na jeden z podanych tematów.

Temat 2. G.W. Hegel głosił, że „to, co rozumne, jest rzeczywiste, a to, co rzeczywiste jest rozumne”. Wyjaśnij, jak rozumiesz tę tezę, oraz napisz, w jaki sposób można jej bronić lub ją podważać. W rozważaniach odwołaj się do poglądów wybranych filozofów.

na temat nr

[illegible]

Blank area with horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)